

Asia: VN/11426/2025

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi valtakunnallisista työvoimapula-aloista

Työvoimapula-alojen määrittelyn metodi

Metodilla, josta kerrotaan muistiossa, saadaan määriteltyä yhdeksän ammattialan listaus valtakunnallisista työvoimapula-aloista. Listaus ei paljoo poikkea hallituksen esityksen liitteenä olleesta ensimmäisestä luonnoksesta. Onko metodi hyvä ja kattava valtakunnallisten työvoimapula-alojen määrittämiseksi?

Ei

Muuta lausuttavaa

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pirkanmaan ELY-keskus kiittää mahdollisuudesta lausua luonnokseen valtioneuvoston asetukseksi valtakunnallisista työvoimapula-aloista. Pirkanmaan ELY-keskus pitää lähtökohtaisesti hyvänä tavoitteena työntekijän oleskeluluvalla maahan saapuneiden työnteko-oikeuden laajentamista työvoimapula-aloille. Valtakunnallisten työvoimapula-ammattien määrittelyyn käytetyt metodit (määrällinen ja laadullinen) eivät sen sijaan näytä olevan kaikilta osin toimivia.

Määrällisen työvoimapulan määrittelyyn käytettyyn tilastolliseen metodiin liittyy haasteena erityisesti se, että avointen työpaikkojen ja työnhakijoiden määrät eivät (URA - A-TMT) järjestelmämuutoksen takia ole olleet täysin paikkaansa pitäviä. Virheherkkyys kasvaa edelleen, kun huomioidaan erot työvoimaviranomaisten käyttämän ESCO-ammattiluokituksen ja Maahanmuuttoviraston työntekijän oleskeluluvissa soveltaman ISCO-luokituksen välillä. Perustelumuistiossa on todettu, että tilastollinen määrittely on tiukka. Pirkanmaan ELY-keskus esittää, että tilastollisen tarkastelun kriteereitä kevennetään merkittävästi ja huomioidaan, että asetuksen tosiasialliset vaikutukset kohdistuvat Suomessa jo asuviin henkilöihin, joiden uudelleentyöllistymistä asetuksella on tarkoitus tukea.

Laadullisen työvoimapulan määrittelyssä käytetyn metodin ongelmana on 90 % alueellisen kattavuuden kriteeri, joka muodostaa vaa'an kieli aseman Uudellemaalle ja Pirkanmaalle, ja edelleen

Elinvoimakeskusten aloittaessa toimintansa Uudellemaalle, Sisä-Suomelle ja Varsinais-Suomelle. Valtakunnalliseksi työvoimapula-ammattiksi päätyy laadullista kriteeriä sovellettaessa käytännössä vain niitä ammattinimikkeitä, jotka ovat mainittuna sekä Uudenmaan ELY-keskuksen että Pirkanmaan ELY-keskuksen alueellisessa työlupalinjauksessa. Laadullisen kriteerin soveltaminen huomioi näin ollen huonosti työvoiman kysynnän alueellisia eroja ja jättää samalla hyödyntämättä ison osan ELY-keskusten tuottamaa alueellista ennakointitietoa kehittyvistä ja nousevista työvoimatarpeista. Pirkanmaan ELY-keskus esittää, että 90 % valtakunnallisen kattavuuden vaatimus alennetaan esimerkiksi 50-65 %:iin.

Kokonaisuudessaan käytetty metodi näyttäisi mahdollistavan myös sellaisten ammattinimikkeiden listalle ottamisen, joita ei ole mainittu minkään yksittäisen ELY-keskusalueen työlupalinjauksessa tai joiden tosiasiallinen työvoimatarve voi olla esimerkiksi kausittainen. Näin on oletettavasti esimerkiksi hautauspalvelutyöntekijöiden kohdalla. Suurin osa asetuksessa listatuista ammanteista ovat säänneltyjä ja vaativat koulutusta tai ammatinharjoittamisoikeutta, mikä rajaa ulkomaisen työvoiman nopeaa työllistymistä. Metodin käyttö ei siten lisää merkittävästi näille aloille hakeutuvien määrää, eikä siten myöskään tyydytä työvoimantarvetta ko. ammanteissa.

ELY-keskukset tuottavat alueelliset työlupalinjaukset kahdesti vuodessa ja ne astuvat voimaan kesäkuun 1. ja joulukuun 1. päivänä. Asetukseen nyt kirjatut ammattinimikkeet perustuvat jo vanhentuneisiin joulukuun 2024 työlupalinjauksiin. Pirkanmaan ELY-keskus esittää, että laadullisen osan pohjamateriaalina hyödynnetään 1.6.2025 voimaantulevia työlupalinjauksia tai eriaikaisuus tasataan viimeistään seuraavan asetuksen päivityksen yhteydessä.

Pirkanmaan ELY-keskus esittää, että myös terminologiaa yhdenmukaistetaan, kyse on ammattinimikkeistä ja ammattialoilla puolestaan viitataan laajemmin jonkin toimialan useampaan ammattinimikkeeseen.

Männistö Tuomas
Pirkanmaan ELY